

İŞVERENİN YANINDA ÇALIŞAN EŞİ VE ÇOCUKLARI İLE VELAYET VE VASIYET ALTINDAKİ ÇOCUĞUN SİGORTALI SAYILMA HALİ

I.İŞVERENİN YANINDA ÇALIŞAN EŞİN SİGORTALILIĞI

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 393. maddesinde;

“Hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle iş görmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.” şeklinde tanımlanmıştır.

4857 sayılı İş Kanununun 2. maddesinde de, iş ilişkisi, “Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye denir.” şeklinde düzenlenmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun, sigortalı sayılanlarla ilgili 4. maddesinde, “Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kollarının uygulaması bakımından hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar sigortalı sayılacağı”, sigortalı sayılmayanlar başlıklı 6. maddesinde ise, “İşverenin işyerinde ücretsiz çalışan eşinin sigortalı sayılmayacağı” düzenlenmiştir.

Her üç yasa hükmünü de birlikte değerlendirdiğimizde, işverenin yanında çalışan eşinin sigortalı olabilmesi için ilkin hizmet akdine istinaden çalışıyor olması gerekmekte, ayrıca bu çalışmasından dolayı çalıştığı eşine ait işyerinden kendisine ücret de ödenmesi gerekmektedir.

Kanun koyucu burada, hizmet akdine istinaden akdin en önemli unsuru olan tabiyet/bağımlılık unsurunun (çalışanın çalıştırının emir ve talimatı altında çalışması) yanı sıra ücret ödenmesini de ikinci önemli unsur olarak getirmiştir. Halbuki, Kanun koyucu tarafından 5510 sayılı kanunda, işverenin yanında çalışan başka birisi için sigortalılık yönünden ücret ödeme şartı olmazsa olmaz şart olarak öngörülmemektedir.

Sonuç olarak, işverenin eşinin işyerinden sigortalı olabilmesi için hizmet akdinin yanı sıra bu çalışmasından dolayı işyeri kayıtlarında ücret de aldığı görülmesi gerekmektedir. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca eşe ödenen ücret gider olarak kabul edilmediğinden ödenen ücretin vergisinin de ödenmesi gerekmektedir.

II.İŞVERENİN YANINDA ÇALIŞAN ÇOCUĞUNUN SİGORTALILIK HALİ

5510 Sayılı Kanunda, işverenin işyerinde çalışan çocukları, ana, baba ve kardeşleri için herhangi bir istisna hükmü yer almadığından, işverenin hısımları hizmet akdine dayanarak çalıştıkları takdirde sigortaya tâbi tutulacaklardır.

Ancak, baba veya annesine ait işyerinde çalışan mümeyyiz (iyiyi – kötüyü ayırt etme durumunda olan) küçüklerin 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 16. maddesinde;

“Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler.”

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun “Çocuk ile ana ve baba arasındaki hukukî işlemler” başlıklı 345. maddesinde, “Çocuk ile ana veya baba arasında ya da ana ve babanın menfaatine olarak çocuk ile üçüncü kişi arasında yapılacak bir hukukî işlemle çocuğun borç altına girebilmesi, bir kayyımın katılmasına ve hâkimin onayına bağlıdır.” denilmektedir.

Söz konusu hükümler uyarınca; hususi bir vasiinin iştiraki ile yazılı olarak yapılmış ve hakim tarafından tasdik edilmiş bir hizmet akdi mevcut olmadıkça çocukların sigortalı sayılmalarına imkân bulunmamaktadır.

Bununla beraber işverenin 18 yaşını bitirmiş veya 18 yaşından evvel evlendiğinden reşit sayılmış çocukları, hizmet akdi mevcut ise sigortalı sayılacaklardır.

Dolayısıyla 18 yaşını ikmal etmiş olan işverenin çocukları kendilerine ücret ödenmiyor olsa dahi artık velayet altında olmadıkları için, işvereni olan babasının veya annesinin işyerinde çalışmaları halinde hizmet akdi ilişkisi olması nedeniyle 5510 sayılı Kanunun 4/a maddesi kapsamında sigortalı olacaklardır.

III. KISITLI VEYA VELAYET ALTINDAKİ ÇOCUĞUN VASİSİNİN VEYA VELİSİNİN ÇOCUĞUN İŞVERENİ OLDUĞU İŞYERİNDE SİGORTALILIK HALİ

Kısıtlı veya velayet altındaki çocuğun, vasisinin veya velisinin çocuğun işvereni olduğu işyerindeki sigortalı çalışması halinde 5510 Sayılı Kanunun 4/a kapsamında sigortalı sayılması mümkün müdür?

5510 sayılı Kanuna göre, işveren adına ve hesabına, işin veya görülen hizmetin bütününün yönetim görevini yapan kimse, işveren vekilidir. İşveren vekili ve 4857 sayılı İş Kanununda tanımlanan geçici iş ilişkisi kurulan işveren, 5510 sayılı Kanunda belirtilen yükümlülüklerinden dolayı işveren ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.

İşveren ile işveren vekili arasındaki ilişki hizmet akdine dayandığı için, işveren vekili 5510 sayılı Kanunun 4/a kapsamında sigortalı sayılacaktır.

Bununla birlikte, kısıtlı veya velayet altındaki kısıtlının veya küçüğün vasisinin yada velisinin işveren adına küçüğün veya kısıtlının yerine, işveren vekili olarak da kendi adına, kendi kendisi ile hizmet akdi yapması ve bu sözleşmeden dolayı sigortalı sayılması ve 5510 sayılı Kanunun 4/a kapsamında da sigortalı sayılması mümkün değildir.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU EKİBİ

